

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

1. - 7. jul 2017. godine

Bilten broj 27/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Nenadležnost Višeg javnog tužilaštva za slučaj Savamala	3
Članove Odbora Agencije predlažu institucije a ne pojedinci.....	3
Ekspoze o korupciji.....	4
Ponovo o "tajnoj koncesiji"	5
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	6
Sporost sudstva.....	6
Čuvari kontejnera.....	6
Viša škola u Čupriji	6
Mediji	7
Ceh tajnih ugovora.....	7

Aktivnosti

Predstavnik Transparentnosti Srbije Nemanja Nenadić učestvovao je 7. i 8. jula na radnom sastanku sa predstavnicima nevladinih organizacija posvećenom praćenju sprovođenja Zakona o javnim nabavkama i unapređenju pravnog okvira u ovoj oblasti. Predstavio je nalaze monitoringa koji je sprovodila TS i inicijative za izmenu propisa koje smo podnosili.

Nenadić je 6. jula prisustvovao prijemu u rezidenciji američkog ambasadora, što je bila prilika za susret i razmenu mišljenja sa brojnim predstavnicima državnih institucija, medija, nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija, političkih stranaka, kao i stručnjacima za pojedine oblasti.

U Ministarstvu privrede 6. jula održan je sastanak na poziv Ministarstva, kao reakcija [na našu inicijativu](#). Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva koji se bave pitanjima pomoći investitorima, kontrole i javnosti rada. Zajedno smo razmatrali mogućnosti za unapređenje transparentnosti dodele subvencija investitorima i kontrole ispunjenja obaveza koje vrši Ministarstvo privrede, a na osnovu [istraživanja](#) TS čije smo rezultate nedavno predstavili. Na osnovu onog što smo čuli na ovom sastanku, očekujemo da bi nivo javnosti mogao znatno da se poveća ukoliko Ministarstvo bude primenilo neke od mera o kojima je bilo reči, kao što su objavljivanje baze sa podacima o svim potpisanim ugovorima od početka primene aktuelnog zakona, kao i najbitnijim podacima o njihovoj primeni.

U Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave 4. jula održan je sastanak u vezi sa saradnjom u analizi pravnog okvira za sukob interesa kod javnih službenika u Republici Srbiji, kome je prisustvovao predstavnik TS.

Predstavnici ogranaka TI iz regiona, zajedno sa konsultantima iz Hrvatske i Nemačke, na sastanku u Podgorici 5. jula razmatrali su način za prepoznavanje i praćenje fenomena zarobljene (zaposednute) države, i izbor sektora koji su u tom smislu najproblematičniji u pojedinim zemljama. Na regionalnom projektu Transparency International učestvuju predstavnici iz sledećih država ili teritorija: Turska, Albanija, Makedonija, Crna Gora, BiH, Kosovo.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija je tokom prošle nedelje primilo 12 telefonska poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još 10 slučajeva otvorili smo na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično (Pamotićeva 31/III) ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu. Na Fejsbuk stranici u protekloj nedelji objavili smo šest vesti i komentara u vezi sa našim aktivnostima, antikorupcijskim temama, tekstovima o korupciji. Na sajt smo postavili osam tekstova i dokumenata. U medijima je u protekloj nedelji objavljeno 29 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Nenadležnost Višeg javnog tužilaštva za slučaj Savamala

7. jul 2017.

Šta znači [oglašavanje](#) beogradskog Višeg javnog tužilaštva kao nenadležnog za postupanje u slučaju bespravnog noćnog rušenja objekata u beogradskoj četvrti "Savamala", nezakonitog ograničavanja slobode kretanja građana i nereagovanja policije na pozive građana, posle više od godinu dana? Zbog dosadašnjeg ponašanja VJT i političara zainteresovanih da minimalizuju događaj, logično je pomisliti da je reč o pokušaju odugovlačenja i umanjivanja odgovornosti.

Ako bi se pretpostavilo da je VJT savesno radilo svoj posao, ova vest (koja se ne može pročitati nigde na sajtu BG VJT), mogla bi da znači da je ispitano da li postoji odgovornost za svako od krivičnih dela za koje je nadležno tužilaštvo tog ranga (krivična dela za koja se može izreći kazna preko deset godina i pojedina druga, npr. krivično delo otmice). Za tako nešto nema nikakvih dokaza, a VJT je organ koji bi trebalo da se potruži da ih predoči javnosti, kako bi bilo jasno za koja dela je utvrđeno/ocenjeno da nisu izvršena.

Međutim, suštinski problem jeste to što je ovaj slučaj uopšte ispitivalo VJT a ne Tužilaštvo za organizovani kriminal. Dva su moguća osnova da se ustanovi nadležnost ovog tužilaštva. Prvi je da je krivično delo izvršila "organizovana grupa od tri ili više lica, koja postoji određeno vreme i deluje sporazumno u cilju vršenja jednog ili više krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi

sticanja, posredno ili neposredno, finansijske ili druge koristi". Očigledno je da je u ovom slučaju organizovano delovala grupa ljudi, da su delali kako bi sebi ili nekom drugom doneli korist i jedino treba utvrditi da li su pri tom počinili krivično delo koje se kažnjava preko 4 godine. Inače, drugi mogući osnov za uspostavljanje nadležnosti TOK bio bi učešće nekog od funkcionera koje je imenovala, izabrala ili postavila Vlada, VSS ili DVT u izvršenju krivičnog dela protiv službene dužnosti.

Članove Odbora Agencije predlažu institucije a ne pojedinci

7. jul 2017.

Nedavna vest da je skupštinski Odbor za pravosuđe posle više od dve godine podržao predlog da se u Odbor Agencije za borbu protiv korupcije izabere zajednička kandidatkinja Poverenika za informacije i Zaštitnika građana predstavljala je prijatno iznenađenje. Današnja odluka tog skupštinskog tela, da povuče ovaj predlog, predstavlja neprijatan događaj, ali se zbog prethodnog postupanja ne može reći da je iznenađujuća. Ostaje pitanje da li je ovaj put kandidatkinja nezavisnih organa bila primarna ili sporedna "meta" vladajuće većine.

Odbor za pravosuđe je sada povukao ranije podržane predloge da Skupština odabere dva nedostajuća (od ukupno sedam koje treba izabrati) člana Odbora Agencije.

Pored kandidatkinje dva nezavisna državna organa, povučeni su i predlozi koje je dostavio bivši predsednik Srbije, Tomislav Nikolić. Obrazloženje je u oba slučaja slično: " .... kako bi predsednik Republike Aleksandar Vučić, kao ovlašćeni predlagač, podneo predlog za izbor člana Odbora Agencije za borbu protiv korupcije", ... "pošto je Saša Janković 7. februara 2017. godine podneo ostavku na funkciju Zaštitnika građana".

Obrazloženje nema utemeljenje u zakonu. Naime, predlozi za članove Odbora Agencije nisu bili lični predlozi Tomislava Nikolića i Saše Jankovića, već predlozi državnih institucija koje su oni predstavljali. Iako se u izveštaju sa sednice Odbora ne pominje da je predlog došao sa te strane, čini se da iza ovog povlačenja stoje neki od razloga koji su napisani - želja da se omogući novom predsedniku Republike Vučiću da predloži neke svoje kandidate, a ne one koji su bili po volji njegovom prethodniku na funkciji Nikoliću. S druge strane, nije poznato da je aktuelni vršilac dužnosti Zaštitnika građana iskazao bilo kakvu želju da menja predlog koji je bivši ombudsman još pre dve godine dao zajedno sa Poverenikom, a svakako bi bilo apsurdno čekati da predlaganje odobri novi zaštitnik građana kada bude bio izabran.

Drugim rečima, posle dvogodišnje opstrukcije izbora Vide Petrović - Škero u ovo antikorupcijsko telo, a bez valjanog obrazloženja, sada je taj predlog pao u nemilost nadležnih uz stvaranje privida da povlačenje predloga koje su potpisali raniji funkcioneri predstavlja ostvarivanje nekakvog pravnog principa.

Ekspoze o korupciji

5. jul 2017.

Borba protiv korupcije je pomenuta i u programu nove Vlade (ekspoze premijerke). Značaj koji se daje rešavanju ovog problema ponovo je opao. Dok je u avgustu 2016. borba protiv korupcije bila [pomenuta kao deseti prioritet](#) (zajedno sa borbom protiv kriminala generalno), sada se ona nalazi u jednoj od sedam celina "Zaštita ljudskih prava i bezbednost", gde se zajedno sa borbom protiv organizovanog kriminala pominje kao jedan od šest prioriteta.

Veći problem je, međutim, to što se u ovom [planu Vlade](#) za naredne tri godine mnogo više govori o onome što je Vlada već uradila donošenjem pojedinih zakona, čija primena počinje u martu 2018, nego o tome šta se planira za budućnost.

Kaže se da će u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala zajednički učestvovati Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo finansija, odnosno Poreska uprava. Za izmene Krivičnog zakonika u vezi sa privrednim kriminalom se tvrdi da će doneti kvalitetnije optužnice koje će rezultirati efikasnijim sudskim postupcima.

Najavljuje se uvođenje specijalizacije prekršajnih sudova u oblasti carinskih i budžetskih i prekršaja na osnovu prekršajnih prijava nezavisnih tela, kao i jačanje procesnih ovlašćenja javnog tužilaštva u istrazi i drugim fazama krivičnog postupka. "Na taj način stvoriće se normativni okvir za širu primenu instituta sporazuma o priznanju krivice i specijalnih istražnih tehnika koji predstavljaju najvažnije instrumente krivičnog procesnog prava u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije".

Kao i 2016, i sada se najavljuje Zakon o poreklu imovine, za koji se kaže da "uvodi metod unakrsnog ispitivanja imovine". Po prvi put se moglo čuti da će se time baviti "posebno obučeni pripadnici Poreske uprave". Ponovljena je i najava usvajanja novog Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, kao i obaveza iz Akcionog plana za poglavlje 23 - mere za unapređenje rada Saveta za borbu protiv korupcije kao savetodavnog radnog tela Vlade.

Najavljeno je snaženje kapaciteta za sprovođenje istraga u krivičnim delima sa elementima korupcije, kao i jačanje integriteta i mehanizma unutrašnje kontrole u Ministarstvu unutrašnjih poslova (koje je već predviđeno zakonom usvojenim pre više od godinu dana).

Treba napomenuti da se neke aktivnosti koje mogu biti korisne za borbu protiv korupcije mogu naći i u pojedinim drugim delovima ekspozea.

Ponovo o "tajnoj koncesiji"

4. jul 2017.

Poverenik za informacije od javnog značaja je svojim rešenjem od 27. juna naložio ovoj Komisiji za javno-privatna partnerstva da TS

obavesti da li poseduje traženi dokument (to jest, da li je uopšte donosila mišljenje u sklopu pripreme koncesije za beogradski aerodrom) i da nam ujedno dostavi kopiju tog mišljenja.

Kao što smo već [pisali](#), TS već nekoliko meseci pokušava da dobije informacije o ovoj koncesiji, i to od resornog ministarstva saobraćaja (koje je na kraju tvrdilo da "ne poseduje dokumente"), od Vlade Srbije (protiv koje smo podneli tužbu Upravnom sudu), i od Komisije za JPP.

Komisija je, prema dostupnim podacima, dala pozitivno mišljenje na "Predlog koncesionog akta za finansiranje, razvoj kroz izgradnju i rekonstrukciju, održavanje i upravljanje infrastrukturom AD Aerodroma Nikola Tesla Beograd i obavljanje delatnosti operatera aerodroma", ali to mišljenje nije objavila. Ova Komisija koju je formirala Vlada Srbije, nije odgovorila na zahtev da dostavi to mišljenje, zbog čega je TS podnela žalbu Povereniku, a Poverenik po žalbi rešio krajem juna 2017.

Podsećamo da TS već dve godine, od prvih pominjanja mogućeg javno-privatnog partnerstva radi daljeg razvoja aerodroma, ukazuje da Zakon o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama propisuje da je pre ulaska u takav aranžman neophodno uraditi studiju koja bi pokazala da je upravo koncesija najbolji način za postizanje željenog cilja. Ovo je posebno važno zbog činjenice da su zvaničnici godinama ponavljali da aerodrom posluje odlično, da ostvaruje velike prihode, a tadašnji premijer Aleksandar Vučić je pre šest meseci izjavio da smo "sami u stanju da ulažemo u aerodrom".

Dokumenti - zahtevi, žalbe, tužba - dostupni su na sajtu TS:

- <https://goo.gl/SVDB3B>

Antikorupcijsko savetovališta ALAC

Prenosimo tri slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Sporost sudstva

Dobili smo slučaj koji se, u različitim oblicima, jako često prijavljuje našem savetovalištu, a to je pitanje suđenja u razumnom roku i nepostupanja pravosudnih organa u veoma dugom periodu. Tako da na ovaj način opisujemo desetine prijave koje dobijamo u vezi sa istim ili sličnim problemima - sporost pravosudnog sistema, nepostupanje, odlaganja, promene sudija itd. Građani koji prijavljuju ove slučajeve su veoma nezadovoljni zbog sporog postupanja pravosudnih organa. Najčešće su nezadovoljni upravo zbog sporosti, ne toliko zbog pitanja vezanih za ishod postupaka. Ono što smatraju da ih najviše pogađa, jesu situacije da, često, i posle 10 godina (kad većina postupaka gotovo izgubi svoj smisao), oni vode određene sporove, bez nade da će se i makar okončati.

Čuvari kontejnera

TS je dobila pitanje u vezi sa jednim jako zanimljivim slučajem koji se odnosi na veoma čudnu uslugu koja se nabavlja od strane Grada Novog Sada, a to je „usluga čuvanja komunalne opreme na mestima odlaganja otpada”, ili uprošćeno, čuvanje kontejnera u Novom Sadu. Koliko smo razumeli u tehničkim zahtevima naručioca, usluga se i zaista odnosi na različite oblike patroliranja i čuvanja gradskih kontejnera (izdvajamo najinteresantnije: osmatranje javnih površina, reagovanje na primećene sumnjive predmete i sumnjiva lica, i najinteresantniji od svih zadataka - sprečavanje neovlašćenog podizanja i iznošenja smeća iz kontejnera). Slučaj je interesantan iz više razloga, kojima ćemo se baviti detaljnije u sledećim objavama (svrsishodnost, trošenje sredstava iz budžeta, kao i različite vrste zabrana vezane za „neovlašćeno podizanje i iznošenje smeća”. Pa eto, u tom kontekstu ukoliko smo, na primer, sasvim slučajno ubacili ključeve od automobila u kesu za đubre koja je kasnije odložena u kontejner, najverovatnije da bi nam trebalo ovlašćenje za pretragu iste te kese). Takođe, u ovom slučaju stigla su i pitanja u vezi sa elementima konkursne dokumentacije koju trenutno analiziramo.

Viša škola u Čupriji

Stigla nam je i nova prijava, a u vezi sa starim slučajem nepravilnosti u Višoj medicinskoj školi strukovnih studija u Čupriji. Ovog puta, u pitnaju je novi konkurs za zapošljavnaje nastavnika u određenim naučnim oblastima, pa se, prema navodima podnosilaca, ističu zahtevi u vezi sa postojanjem diploma koje se odnose na studije koje nisu regulisane propisima u Republici Srbiji. U vezi sa ovim slučajem, već se vodi postupak pred nadležnom republičkom inspekcijom, pa ćemo najpre pokušati da se informišemo u vezi sa trenutnom situacijom, al ii da skrenemo pažnju ukoliko uočimo i potvrdimo nove nepravilnosti.

Mediji

Ceh tajnih ugovora

NIN, P.Đaković, 6. jul 2017.

Država većinu investitora tretira kao „svete krave“, iako radna mesta finansiraju poreski obveznici Srbije, a od radnika očekuje da ih usreći mesečna plata

Da je ikada do kraja obelodanjen ugovor koji je Srbija, tačnije tadašnja vlada, potpisala sa italijanskom Fijatom o zajedničkom ulaganju u kragujevačku Zastavu, možda bi bio poznat i odgovor zbog čega država danas čuti, iako ima trećinu vlasništva u ovoj kompaniji. Zašto se umesto nadležnih, odnosno onih koji zastupaju interes države kao manjinskog vlasnika, oglasio predsednik Privredne komore Srbije Marko Čadež? I to upozorenjem, mada nije najjasnije kome je ono upućeno, da je ekonomska šteta od obustave proizvodnje automobila velika. A kakva bi i bila, kada srpski izvoz stoji upravo na Fijatovim točkovima, pa bi štrajk nezadovoljnih radnika, ukoliko se uskoro ne okonča, mogao proizvesti ozbiljan ekonomski udes.

Malo je jasnije zašto čuti poslodavac, onaj sa većinskim udelom u kragujevačkoj fabrici. Politika subvencionisanja domaćih ili stranih investitora koju Srbija sprovodi već više od decenije, bez obzira na to ko je u to vreme krojiо ili kroji ovdašnju ekonomsku politiku, takva je da bi bilo pravo čudo da se poslodavac pravovremeno oglasio. Zašto se ne bi ogлуšio na upozorenja Inspekcije rada, a što tvrde predstavnici sindikata, ili na odredbe Zakona o radu i štrajku, kada od države godinama dobija jedino signale da su tajni ugovori o subvencijama iznad svakog domaćeg propisa. Da su investitori svete krave, iako radna mesta finansiraju poreski obveznici Srbije, a radnike bi trebalo da usrećuje činjenica da imaju mesečnu platu, ma kolika ona bila. A tolika je da su Kragujevčanima zaposlenim u pogonu Fijata kolege iz Italije poručile da ih podržavaju u borbi za bolje uslove rada i veću platu, jer ona iznosi koliko i malo skuplji ručak u italijanskom restoranu.

Neko bi mogao da kaže i kako su radnici Fijata u Srbiji srećni što nisu fizički maltretirani i mobingovani, što im se otkazi ne dele za vreme lečenja od teških bolesti, jer sve je to u Srbiji „po zakonu“.

I to onom, reformskom, za koji stižu pohvale, od domaćih udruženja poslodavaca, do predstavnika stranih kompanija i međunarodnih institucija.

I zaista, menadžment Jure nije uradio ništa protivno propisima kada je svojevremeno radnici oboleloj od karcinoma uručio otkaz, jer Zakon poslodavcima omogućava da radnike dve godine „drže“ na ugovoru na određeno vreme, a neredovne kontrole i nepoštovanje propisa da to često rade i na duži rok, kako bi što većem broju svojih zaposlenih mogli bez ikakvih naknada i obaveza, da uruče otkaz.

Jura je, možda po zakonu i imala pravo da uruči otkaz oboleloj radnici, tačnije da joj ne produži ugovor o radu, ali ima li istovremeno i pravo da krši različite odredbe Zakona o radu, zbog čega joj je Inspekcija za rad uručivala različite opomene i kazne. Kao što je NIN pisao, prilikom prijave za mobing radnika u još jednoj italijanskoj fabrici, Geoks, u Vranju, državi nije zasmetalo da ovoj kompaniji uplati ugovorene subvencije, iako je očigledno da po isteku ugovora ona nije zaposlila ugovoreni broj radnika na neodređeno vreme.

Najnovija analiza

Transparentnosti Srbija o kontroli državne pomoći pokazala je da pomenuta fabrika ne bi ni dobila pravo na iznos subvencija od 9.000 evra po zaposlenom, da je Komisija za kontrolu državne pomoći razmatrala ovaj slučaj. Ali nije razmatrala, što je kršenje propisa, kao što je kršenje propisa i to što je država dodelila iznos koji nije u skladu sa važećim zakonom.

Ali, i nije neka tajna da se subvencije stranim investitorima često dodeljuju bez saglasnosti Komisije za kontrolu državne pomoći, kao i da prilikom njihove dodele ima premalo transparentnosti i previše politike.

Uostalom, i glavni zagovornik takvog modela privlačenja investicija, iako model nije svojstven jedino Srbiji, upravo je na Fijatovim i drugim točkovima osnovao jednu političku partiju i „provoza“ svoju stranačku karijeru. URS je u međuvremenu propao, ali je politika njegovog lidera življa no ikada. A ispostavljeni račun plaćaju isti oni koji su i sve ove godine subvencionisali svoja radna mesta, dobijajući od države poruku da bi trebalo da budu zahvalni, pa makar bili i eksploatisani i obespravljeni.

